

ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РОБОТИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

*В. І. Більшаков,
ректор ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»,
д-р т. н., проф.*

Якщо навчання – це основа підготовки фахівця, то душею цього процесу є виховання. **Наскільки б глибокими не були знання спеціаліста, наскільки б добре він не оволодів тією чи іншою професією, він буде поганим працівником, якщо його знання та навички не матимуть суспільного значення, якщо він не матиме необхідних моральних і політичних якостей.** Цією аксіомою ми керуємось під час нашої роботи й отримуємо задоволення, коли нам вдається досягти нашої головної педагогічної мети у вихованні студентської молоді.

У нашій академії навчається велика кількість симпатичних і вихованих молодих людей, якими ми можемо пишатися. Вони не лише поважають свою майбутню будівельну професію і відповідно ставляться до оволодіння знаннями а й багато читають художньої літератури, виявляють інтерес до суспільних явищ, уміють культурно, з користю для справи відпочивати, ростуть морально здоровими людьми. Явне підтвердження цьому знаходимо в одному з чисел «Молодого будівельника», який містить написані нашими студентами матеріали, що присвячені Великій Вітчизняній війні: розповіді про нагороди своїх прадідів, інтерв'ю з ветеранами війни, вітання учасникам війни. Ми переконані, що ці молоді люди, які знають справжню історію своєї країни й пам'ятають про своє родинне коріння, стануть патріотами і просто порядними людьми. Неможливо уявити, що вони здатні на якийсь поганий вчинок.

Водночас ми стикаємося з деякими речами, що певною мірою свідчать про низьку результативність нашого виховного впливу на студентів. Увійдіть у деякі аудиторії, постійте поруч зі студентами перед входом в академію, зазирніть у побутові приміщення – і ви побачите чимало проявів вандалізму, почуєте численні свідчення низької побутової культури. Або, наприклад, заговоріть зі студентами на якусь тему, запропонуйте їм розгадати простий кросворд – і ви виявите у декого з них низький рівень ерудиції. Але ж зовсім скоро ці молоді люди отримають дипломи про закінчення нашого навчального закладу і будуть формувати громадську думку про нас. Це наша майбутня інтелігенція, керівники різних колективів, майбутні виробничі наставники робітничих лав! Зрештою, майбутні батьки!

Певна річ, не можна звинувачувати в усьому себе. Узяти хоча б горезвісну систему загального тестування, яка зумовила те, що ми змушені брати те, що нам дають. До нас інколи потрапляють малокультурні, випадкові абітурієнти, професійно слабоорієнтовані випускники середніх шкіл. Крім цього весь політичний і моральний клімат у нашому суспільстві, на жаль, не сприяє розвитку інтелігентності й формуванню високих моральних і культурних якостей людини. У суспільстві встановився культ грошей, жорстокості, лицемірства, бездуховності. Що вже говорити про пересічних людей, коли бачиш, що являє собою наша так звана політична еліта! Звичайно, навчальний заклад не може існувати як острів а-ля Утопія в океані моральної деградації. Нам дуже важко захистити наші аудиторії від проникнення отруєної атмосфери. Постає питання: чи маємо ми моральне право залишатися пасивними, байдужими спостерігачами того, що відбувається з нашим суспільством, чи все ж таки зобов'язані протидіяти злу? Запитання риторичне. Тому слід виходити з того, що ми самі десь недопрацюємо, щось випускаємо з уваги, часом і самі демонструємо не найкращі приклади моральності й належного ставлення до виконання своїх професійних обов'язків. Не хочеться наводити приклади.

Від кого залежить успіх у виховному процесі? Вочевидь, від кожного з нас – від ректора до лаборанта. **Необхідно, щоб активним учасником виховання студентів став кожний професор і доцент; щоб виховний процес був безперервним – і під час лекцій, і в позааудиторний час; необхідно, щоб кожний учасник цього процесу пам'ятав, що він виховує своєю поведінкою, кожним своїм словом.**

Між тим, є працівники, котрі безпосередньо відповідають за виховний напрям роботи навчального закладу: проректор з навчально-виховної роботи, заступник декана з виховної роботи, куратор (керівник академічної групи). З метою підвищення ролі куратора-наставника в академії проводиться велика робота. Ми застосовували й будемо застосовувати різноманітні

форми матеріального й морального заохочення кураторів. Водночас аналіз свідчить, що головним організатором виховного процесу, головною фігурою в цьому має стати заступник декана з виховної роботи, якого, до речі, не потрібно завантажувати іншою, не притаманною йому, роботою. Якщо він може організувати той чи інший захід, любить свою роботу, уміє знайти спільну мову із студентським самоврядуванням (а декан, зі свого боку, розуміє, що його заступник з виховної роботи мусить займатися саме виховною роботою), то серед студентів факультету буде створений толерантний психологічний клімат, студенти житимуть цікавим життям і регулярно братимуть участь у змістовних виховних заходах.

Прикладом цього є економічний факультет, де заступником декана багато років працює доцент кафедри українознавства Валентина Андріївна Бабенко. Студенти факультету – активні учасники практично всіх загальнодержавних, міських, вузівських масових культурних заходів («Допоможи ветерану», «Запали свою свічку», «День студента» тощо). Вони – кістяк колективів художньої самодіяльності, клубу «Джерело», команди КВК; активно беруть участь у всіх студентських наукових конференціях і олімпіадах, що проводять кафедри суспільних та гуманітарних наук. На економічному факультеті постійно проводиться чимало цікавих і змістовних акцій, зокрема зустрічі з ветеранами, брейн-ринги, різноманітні конкурси, читацькі конференції тощо. Приділяється постійна увага кураторам, проводяться для них спеціальні методичні семінари. Заступник декана допомагає кураторам, передусім молодим, вимогливо ставиться до них. Керівники студентських груп, зі свого боку, сумлінно ставляться до своїх обов'язків, багато часу й енергії приділяють своїм вихованцям.

Яким формам виховної роботи слід віддавати перевагу? Різним. Але, на наше глибоке переконання, на останньому місці серед форм виховної роботи стоять бесіди на виховну тематику. Виховання студентів буде ефективним лише тоді, коли воно тісно пов'язане з навчанням, залученням до наукової, винахідницької, художньої творчості, громадської діяльності. Виховувати слід передусім ділом, а не словом. Вихователь мусить бути не ментором, котрий нав'язує студентам власні думки й уявлення, а старшим товаришем, який спрямовує пізнавальний процес, допомагає молоді зорієнтуватися в інформації, виробляє спосіб її пошуку. Виховання має спонукати, а не підганяти. Основну нашу енергію слід направляти не на повчання студентів і на постійний суворий контроль за тим, як вони поведуться, а на створення здорового студентського колективу, тобто такого колективу, де кожний його член здатний повною мірою розкрити свою індивідуальність.

Саме так прагнуть організувати свою виховну роботу серед студентів викладачі у франко-українському проекті. Виховна робота тут має свою специфіку. Основними її формами є театральні вистави, диспути, конференції, що проводяться французькою мовою. Однак справа не лише в мові. Пріоритетним є сам підхід до виховного процесу, який, на наш погляд, варто було б запозичити всім факультетам. **Сутність найбільш ефективного підходу до виховання студентів ми вбачаємо в тому, що виховання повинно здійснюватися в процесі колективного впливу. Виховання має забезпечуватися не стільки словом, скільки ділом.** У ході цікавої для всіх справи виховуються колективізм, повага до загальнолюдських гуманістичних принципів, любов до мистецтва, звичка до творчого процесу й багато інших позитивних якостей, без яких не може існувати інтелігентна людина й сучасний фахівець.

Велику роль у патріотичному, моральному, естетичному вихованні студентів виконують бібліотека, газета «Молодий будівельник», музей історії академії, студентський клуб. Робота названих підрозділів нас цілком влаштовує. Ми задоволені тим фактом, що вже декілька років поспіль наш музей визнається одним із кращих музеїв ВНЗ області, а наші учасники художньої самодіяльності є переможцями фестивалів «Студентська весна».

Проте слід зазначити, що ми ще не повному обсязі використовуємо потенціал клубу й інших виховних підрозділів академії. **Вважаємо, що варто організувати виховну роботу таким чином, щоб усі без винятку студенти не лише займалися своєю основною справою – навчанням, а й брали участь у роботі творчих колективів, спортивних секцій, були учасниками у суспільно корисних акцій, словом, формували себе як різнобічні особистості.**